

Веремієнко С. В., ст. викладач кафедри теорії та історії
держави і права, конституційного права
e-mail: svetlanavsv8537@gmail.com

Калітнік О. О., студентка 3 курсу, група КІР-173
Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)
e-mail: lesya.kalitnik@gmail.com

ПАРИЗЬКА КЛІМАТИЧНА УГОДА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Однією з найбільш актуальних проблем людства є глобальна зміна клімату. У зв'язку із підвищенням ймовірності залежності клімату від людської діяльності та розвитку, науковці закликають уряди країн вживати заходів щодо зменшення викидів парникових газів. І хоча знайти шляхи розв'язання проблеми зміни клімату на міжнародному рівні є досить складним завданням, з кожним роком апокаліптичні прогнози примушують держави діяти все активніше. Усе більше уваги приділяється питанням кліматичної дипломатії, кліматичні виклики обговорюються на зустрічах найвищого рівня, укладаються міжнародні договори.

Так, на 21-й конференції ООН з питань зміни клімату, що проходила у Парижі в період з 29 листопада по 12 грудня 2015 р., представники 195 країн досягли домовленості щодо обмеження зростання температури на рівні 1,5-2°C на період до 2100 року. Це було задекларовано як головний напрям подальшого розвитку і узгоджено текст Паризької угоди [1], спрямованої на зміцнення глобального реагування на загрозу зміни клімату в контексті сталого розвитку, яка була підписана 12 грудня 2015 року. Церемонія підписання угоди лідерами держав була присвячена Дню Землі і відбулася 22 квітня 2016 р. у штаб-квартирі ООН у Нью-Йорку.

Паризька угода набула чинності 4 листопада 2016 року, через тридцять днів після дати, коли 55 країн-учасниць, на які припадає не менше 55 % світових викидів парникових газів, ратифікували угоду чи іншим чином приєдналися до неї.

Отже, Паризька угода про зміни клімату – це угода в рамках РКООНЗК щодо регулювання заходів зі зменшення викидів двоокису вуглецю, яка замінить Кіотський протокол, термін дії якого закінчується у 2020 році.

Дана угода спрямована на зміцнення глобального реагування на загрозу зміни клімату в контексті сталого розвитку та гармонізації фінансових потоків для розв'язання глобальних проблем зі зміни клімату.

Головною метою Паризької угоди є наголошення на необхідності досягнення балансу між джерелами обсягів викидів парникових газів та їхнім поглинанням за умови прийняття всіма країнами національних цілей зі зниження обсягів викидів парникових газів. В той же час обов'язковим є прийняття глобальної стратегії низько-вуглецевого розвитку всіх секторів економіки, що потребує технологічного переозброєння виробництв, скорочення споживання викопних вуглеводнів з одночасним стимулюванням діяльності зі збільшення накопичення вуглецю. Ця умова є актуальною і для України, особливо з огляду на значний потенціал збільшення обсягів поглинання вуглецю не лише за рахунок лісорозведення, а й внаслідок впровадження стратегії збалансованого землекористування, що приведе до збільшення запасів вуглецю в резервуарі ґрунтів сільськогосподарського використання [2, с.49-50]. Згідно із положеннями угоди, розвинуті країни продовжуватимуть реалізовувати свою спільну мету з мобілізації ресурсів до 2025 р., а Конференція Сторін зобов'язалась до цього року встановити нову колективну мету, яка матиме кількісний вираз, починаючи з мінімального рівня 100 млрд. дол. США на рік з урахуванням потреб і пріоритетів країн, що розвиваються [1].

У пункті 5 Статті 4 передбачено забезпечення донорської підтримки розвинутими країнами зусиль щодо упередження зміни клімату, у тому числі й шляхом реалізації власних стратегій країн. Наголошено на широкому колі потенційних фінансових джерел, зокрема й державних фондів. Така мобілізація фінансових засобів повинна являти собою «поступ уперед і перевищувати попередні зусилля» [1]. Таким чином, для країн, що розвиваються, крім зобов'язань, Паризька угода передбачає можливість отримання фінансування, яке має активізувати реалізацію їх політики, стратегій, норм регулювання, планів дій та заходів у боротьбі зі зміною клімату, з тим щоб спільно досягти поставленої глобальної мети. Джерелами фінансування мають стати розвинені країни, які до 2025 р. повинні мобілізувати мінімум 100 млрд. дол. США на рік з урахуванням потреб і пріоритетів країн, що розвиваються. Органами, яким буде доручено управління фінансовими механізмами, стануть Зелений кліматичний фонд та Глобальний екологічний фонд, а також Фонд для найменш розвинених країн і Спеціальний фонд для боротьби зі зміною клімату [3, с.130].

Україна є в числі тих країн, які ратифікували дану угоду. Від імені України Паризька угода була підписана 22 квітня 2016 року, ратифікована – 14 серпня 2016 року, а набула чинності – 4 листопада 2016 року.

Кліматична угода передбачає певні зобов'язання для України, а саме згідно із ОНВВ (Очікувані національно-визначені внески до Паризької кліматичної угоди) України, держава планує не перевищити у 2030 р. 60% викидів парникових газів від рівня викидів таких газів у базовому 1990 р. Реальні викиди в Україні становлять 347 млн. тон CO₂ – мінус 59% від рівня 1990 р. Найвищі показники спостерігаються в секторі енергетики, де викиди CO₂ складають 270 млн. тон – мінус 61% від рівня 1990 р [4].

Відповідно до останніх розрахунків, Україна за роки незалежності зробила вагомий внесок у скорочення світових викидів парникових газів – 10,2 млрд т. Це сталося в основному внаслідок зменшення ВВП, чисельності населення, соціальних стандартів життя. Крім того, зазначено, що тимчасова анексія Російською Федерацією Автономної Республіки Крим і м. Севастополь, а також антитерористична операція на території окремих районів Донецької і Луганської областей круто змінили хід розвитку України [3, с.132].

Тому, дана тенденція не є постійною, у найближчі роки вона повинна змінитися, адже вже зараз, відбувається поступове розведення військ та стабілізація ситуації на сході, отже, маємо надію, що українські території будуть повернуті і національна програма скорочення викидів парникових газів буде змінена.

Варто зазначити, що Паризька угода має вплив не лише на екологічну політику України, а й на інші сфери суспільного життя. Зміни торкаються безпосередньо соціальної та енергетичної галузі, адже Україна, на жаль, недостатньо використовує відновлювальні джерела енергії, хоча має значний потенціал.

Як уже було зазначено вище, без цільової політики підвищення енергоефективності викиди парникових газів у 2030 р. становитимуть від 42,1 до 52,5% від рівня викидів парникових газів у 1990 р., а у разі досягнення зазначених у ОНВВ цілей, вони можуть скоротитися до 36–40% відповідно.

При цьому обсяги інвестицій для досягнення такого скорочення оцінюються у 75,7 млрд. євро до 2030 р. У разі створення дієвого ринку квот на викиди парникових газів, на якому сформується високі або середні ціни на товар або будуть суттєво підвищені податки на викиди парникових газів, реальним може бути скорочення викидів парникових газів в Україні до рівня 30–35% від 1990 р. Згідно з отриманими проектними оцінками найбільшого скорочення викидів парникових газів можна досягти при виробництві електроенергії та тепла (27,8–31,4%), у промисловості (26,1–26,3%), в домогосподарствах (14,3–20,4%). Заходи зі скорочення викидів парникових газів на транспорті можуть дозволити зробити вклад у загальне скорочення викидів парникових газів на рівні 6–7%. У разі розвитку сфери послуг (адміністративні будинки та інші нежитлові приміщення) та сільського господарства, що передбачають обидва сценарії, їхній внесок у загальне скорочення викидів парникових газів також очікується [3, с.137].

Окрім цих змін, у Бонні на конференції ООН з клімату було розглянуто аналітичний проект «Про перехід України на відновлювану енергетику до 2050 року», за яким, на державу очікують кардинальні зміни та перехід на відновлювальну енергетику. Передбачається, що 91% енергії буде отримано з відновлювальних джерел енергії, а саме з вітру та сонця.

Продемонстровані статистичні дані дають чітко зрозуміти, що незворотні процеси зі зміни екологічної та економічної політики повинні розпочатись невдовзі. Паризька кліматична угода та її ратифікація Україною нарешті підштовхне нашу державу до позитивних радикальних змін. Безумовно, дана угода вплине на нашу економіку, а саме на систему та технології використання енергоресурсів, які становлять значну частину національної економіки. Також, зміни торкнуться і соціальної сфери, а саме використання електричного транспорту, самозабезпечення енергією приватного житлового сектору, зміни у промисловості, тобто використання новітніх технологій, енергоспоживання яких зведеться до мінімуму.

На даному етапі, державі слід консолідувати власні сили заради розвитку країни, оскільки відповідно до Паризької кліматичної угоди, для країн, які вчиняють конкретні дії задля досягнення поставленої мети, передбачено фінансування, яке в даний час необхідно Україні. Адже зношене обладнання, застарілі системи гальмують розвиток економіки. Тому, дане фінансування дасть державі шанс на модернізацію економіки, залучення іноземних інвестицій, які в подальшому створять нові робочі місця, що в свою чергу призупинить відтік кваліфікованих кадрів до країн Європи.

Слід зазначити, що виконання Україною зобов'язань за Паризькою угодою не тільки допоможе світовій екології, а й безпосередньо нашій державі, тому окрім роботи в економічному та екологічному секторі, слід звернути увагу на просвітницьку діяльність у суспільстві, формування екологічної культури громадян. Влада повинна вжити всіх можливих заходів задля навчання населення певним екологічним звичкам та поступово вводити покарання за недотримання їх. Прикладом є ст. 77¹ КУАП України, яка передбачає відповідальність за самовільне випалювання рослинності або її залишків[6], адже при спалюванні однієї тони листя виробляється дев'ять кілограмів шкідливих речовин, які забруднюють повітря та впливають на легеневу систему людини, які в подальшому призводять до серйозних захворювань.

Утримання глобального потепління на рівні 1,5-2°C потребує швидкого зменшення антропогенних викидів парникових газів в атмосферу та повного їх усунення до другої половини XXI століття. Аналізуючи основні положення Паризької угоди, можна виокремити такі результати:

1) Тенденція пере-інвестування коштів великих інвестиційних фондів з проектів видобутку викопних палив у проекти розвитку альтернативної енергетики;

2) Прийняття Паризької угоди означає, що Україна повинна розвиватися і уряд України має будувати свою енергетичну стратегію з розумінням необхідності повної відмови від викопного палива та переходу на 100% відновлюваної енергетики до 2050 р.

3) Україна повинна розробити та прийняти стратегії зі скорочення викидів парникових газів та адаптації до змін клімату [5, с.69].

Отже, нові умови у світі створюють виклики і одночасно є шансом для України побудувати нову конкурентну економіку, орієнтовану на енергоефективні технології, відновлювані джерела енергії та поступову відмову від викопного палива.

Таким чином, маємо надію, що в майбутньому спільні дії світового співтовариства принесуть бажаний результат і нарешті країни об'єднаються задля збереження природи, відкинуть власні амбіції і екологічна ситуація стабілізується. Зараз весь світ спостерігає за виходом Сполучених Штатів Америки із Паризької кліматичної угоди, цей факт звичайно негативно вплине на перебіг та систему фінансування, але світова спільнота має почати обговорювати та проектувати нові шляхи забезпечення та продовження розпочатої роботи зі скорочення викидів парникових газів.

Список використаних джерел

1. Паризька угода від 12.12.2015 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_161
2. Буприм О.В. Оцінка потенціалу низько-вуглецевого розвитку рослинництва України. *Вісник Житомир ЖНАЕУ*. 2014. № 1–2 (43). С. 48-56.
3. Дячук О.А. Внесок України до нової глобальної кліматичної угоди. *Економіка і прогнозування*. 2016. № 1. С.129-41.
4. Національний кадастр антропогенних викидів із джерел і абсорбції поглиначами парникових газів в Україні за 1990-2017 рр. URL: <https://menr.gov.ua/news/33423.html>
5. Дубовіч І.А. Теоретико-методолічні та практичні еколого-економічні й правові засади розв'язання глобальних проблем зі зміни клімату. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. № 8 (1). С. 67-71.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 груд. 1984 р. № 8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 01.12.2019).